

Nagy Abonyi Árpád

MI AZ, HOGY BÁCSKA?

Néhány évvel ezelőtt, egy esős délutánon Maastrichtból Amszterdamba utaztam. A vonat puhán, szinte hangtalanul siklott a síneken. A fülke ablaküvegére ferde csíkokat rajzoltak az esőcseppek.

Egy könyvet lapozgattam, Csáth Géza novelláskötetét. Már évek óta Hollandiában éltem, s a könyv ott állt a nappalim polcán. Időnként elővettem, amikor nyakon vágott a honvágy, most viszont úgy tűnt, néhány novellát újraolvasva könnyedén elüthetem az időt.

Egy idős pár ült velem szemben: egy farmernadrágos, bajszos férfi és egy hosszú szoknyás, sértődött képű hölgy. Ujjukon egyforma köves gyűrűt viseltek. A nő egy helyi újságot lapozgatott. Észrevettem, hogy olykor lopva a kezemben tartott könyv fedőlapjára pillant.

Magamban mosolyogtam, hiszen megszoktam már, hogy a hollandok érdeklődve fülelnek, ha magyar szót hallanak, s ez a nő most épp nyilván azon töri a fejét, vajon milyen nyelven íródhatott a könyv, gondoltam.

Az asszony többször ismét a Csáth-kötet felé sandított, és éreztem, nem sokáig bírja szó nélkül. Rövidesen összeakadt a tekintetünk, s hogy megkönnyítsem a dolgát, valóban elmosolyodtam.

Jó könyv? – kérdezte, miközben ő is elmosolyodott. Az arcán valódi érdeklődés tükröződött. Jó, mondtam, elbeszélések.

Nagyszerű, mondta, az elbeszéléseket én is szeretem. És mi a címe annak, amit épp most olvas?

Bácska, mondtam, mert épp a *Bácska* című novellát olvastam.

Bácska? Az a címe, hogy *Bácska*?

Igen, az.

És hogy hangzik ez hollandul?

Bácska, egyszerűen Bácska hollandul is.

Jó, de mi az, hogy Bácska?

A Bácska az Bácska, nem érted? – szólt közbe a férfi, és egy műanyag dobozt húzott elő a hátizsákjából. Felpattintotta a doboz fedelét, és valami apró kekszet kezdett ropogatni.

A nő is kivett egyet a dobozból, tűnődve forgatta az ujjai között. Már nem mosolygott, vonásai megkeményedtek.

Hogy mentsem a helyzetet, magyarázatba kezdtem Bácskáról mint régióról, de a férfi gyorsan leintett.

Tudom én jól, mi az, hogy Bácska! Az épp olyan, mint Hollandia! Végtelen napraforgómezők mindenütt! Éppúgy, mint nálunk! A nyolcvanas években két hónapig ott dolgoztam agrármérnökként, jól tudom.

Hogyne, te mindent nagyon jól tudsz, mondta a nő, még mindig a kezében tartott süteményt bámulva.

Épp meg akartam kérdezni, hogy melyik városban dolgozott, de ekkor megjelent a konduktor.

Egy dolgot biztosan nagyon jól tudok, folytatta, amint eltűnt a jegyvizsgáló, mégpedig azt, hogy ha Bácskára gondolok, mindig egy

hatalmas napraforgómezőt látok magam előtt. Éppolyat, amilyenek nálunk is vannak.

Kinézttem a vonatablakon, de nem láttam napraforgómezőt, csak az eső áztatta élénkzöld legelőket és békés, fekete-tarka teheneiket. Hogy Bácska egy nagy napraforgómező? Ezen azért eltűnődtem.

Aztán arra gondoltam, mi jut eszembe Bácskáról. Szabadka? Kosztolányi és Csáth? A Palicsi-tó? A horgosi gyümölcsösök? A barackpálinka? Az, amikor a Tisza jobb oldalán élsz, nem pedig a bal oldalán? Magam sem tudtam pontosan. Hirtelen rádöbentem arra, ami addig is egyértelmű volt, hogy csak *magán-Bácskák* vannak, *egyszemélyes Bácskák*: az én Bácskám, a te Bácskád, a holland férfi napraforgós Bácskája, és így tovább.

A nőre pillantottam. Még mindig az apró kekszet forgatta az ujjai között maga elé meredve. Szája keskeny csíkká vékonyodott.

Bácska az, amit akkor érzel, amikor elolvasod Csáth Géza *Bácska* című novelláját, akartam mondani, mintegy vigasztalásként, de végül nem mondtam semmit. A vonat kisvártatva lassítani kezdett, a nő visszatette a dobozba a kekszet, és a kabátjáért nyúlt. A férfi a bajuszát simogatta, kibámult az ablakon.

Amikor a szerelvény megállt Sittard állomás peronján, mindketten felálltak.

Viszlát, mondta a férfi, milyen jól elbeszélgettünk!

Viszlát, mondta a nő, és mutatóujjával megérintette a vállamat. Majd legközelebb elárulja, mi az, hogy Bácska, jó?

Persze, mondtam, okvetlen!

Miután leszálltak, még egy ideig láttam őket az ablaküvegen keresztül, amint a peronon haladnak, azután eltűntek az utasok között.

A vonat lassan elindult, kényelmesen hátradőltem az ülésen. Csáthra gondoltam, Kosztolányira, Szabadkára, a Palicsi-tóra, a gyümölcsösökre, s közben a nő hangja visszhangzott a fülemben: mi az, hogy Bácska?

A szerelvény fölgyorsult, éles kanyart vett, majd hangosat túlkölt.

Hát igen, gondoltam aztán, ezen még majd magam is eltűnődöm.